

Twój biznes

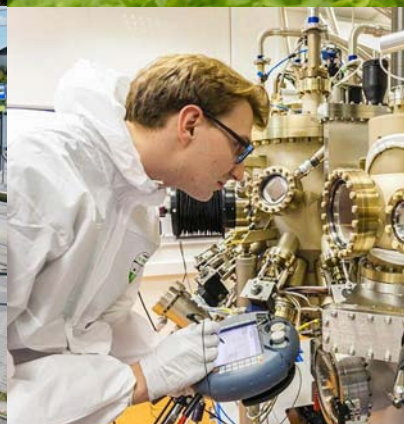
3/2025 (25)

Magazyn PARP

PARP

Grupa PFR **25 LAT**

Fundusze Europejskie

**w Polskiej Agencji
Rozwoju Przedsiębiorczości**

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

PARP
Grupa PFR

1

Drodzy Przedsiębiorcy,

ćwierć wieku działalności PARP to dziesiątki tysięcy firm, które dostały wiatr w żagle. To projekty, które poprawiały życie w polskich miastach i regionach, wzmacniały konkurencyjność firm, a nierzadko wyznaczały nowe standardy w biznesie. To był czas budowania fundamentu nowoczesnej, innowacyjnej gospodarki.

Tę perspektywę podsumowuje Krzysztof Gulda, p.o. prezes PARP, podkreślając, że 25-lecie jest także momentem, kiedy można rozmawiać o dalszej roli Agencji w procesie rozwoju przedsiębiorczości w Polsce. Działania PARP w najbliższych latach będą koncentrowały się na czterech filarach: wspieraniu innowacji oraz startupów, rozwoju kompetencji oraz cyfryzacji, co pozwoli sprostać wyzwaniom, które są przed nami.

W tym wydaniu przypominamy przykłady projektów powstałych dzięki wsparciu funduszy europejskich i norweskich wdrażanych przez PARP oraz nagrodzone w naszych konkursach. Znajdziecie tu historie o zielonej rewolucji w polskich miastach i o firmach, których produkty z Bytomia czy Ożarowa docierają na globalne rynki, a nawet na... Marsa. Ta różnorodność najlepiej pokazuje, jak szeroko rozumiemy rozwój i jak blisko jesteśmy ludzi, którzy ten rozwój tworzą.

Życzymy inspirującej lektury!

Zespół redakcyjny PARP

SPIS TREŚCI

- Kalendarium [02](#)

25 LAT PARP

- Otwarcie na zmiany – rozmowa z Krzysztofem Guldą, p.o. prezesem PARP [03](#)
- Projekty, które mają potencjał, żeby zmieniać świat [11](#)

RYNEK PRACY

- Pracownicy z rezerwy [16](#)

UWAGA NA

- Nowe audycje w PARP.talks [19](#)
- Zarabiaj z BUR [19](#)
- Jak pomaga PARP4startups [19](#)
- Technologie dla GOZ [20](#)
- Raport z badania przedsiębiorczości [20](#)

**Polska Agencja Rozwoju
Przedsiębiorczości**

ul. Pańska 81/83
00-834 Warszawa
t: +48 22 432 80 80
f: +48 22 432 86 20
e: biuro@parp.gov.pl
www.parp.gov.pl

ISSN 2658-0373

Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)

Granty na Eurogranty (MŚP i organizacje badawcze)

Od 12 sierpnia 2025 r. do 3 września 2026 r.

Startup Booster Poland

Od 23 października 2025 r. do 15 stycznia 2026 r.

Rozwój oferty ośrodków innowacji dla firm

Od 28 października 2025 r. do 21 stycznia 2026 r.

Promocja marki innowacyjnych MSP

Od 5 listopada 2025 r. do 8 stycznia 2026 r.

Polski Produkt Przyszłości

Od 6 listopada 2025 r. do 13 stycznia 2026 r.

Współfinansowanie działań EDIH

Od 19 listopada 2025 r. do 22 stycznia 2026 r.

Rozwój oferty klastrów dla firm – Koordynatorzy Krajowych Klastrow Kluczowych (KKK)

Od 11 lutego 2026 r. do 24 kwietnia 2026 r.

Rozwój oferty klastrów dla firm – Koordynatorzy ponadregionalnych klastrow wzrostowych (PKW)

Od 17 lutego 2026 r. do 29 kwietnia 2026 r.

Ścieżka SMART

Od lutego do marca 2026 r.

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS)

Kadry nowoczesnej gospodarki – Indywidualne Konta Rozwojowe

Od 15 listopada 2025 r. do 31 grudnia 2025 r.

Kompetencje z automatyzacji dla transformacji cyfrowej

Od 28 listopada do 18 grudnia 2025 r.

Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)

Platformy startowe dla nowych pomysłów (2b)

Od 11 grudnia 2025 r. do 10 lutego 2026 r.
Od 20 stycznia 2026 r. do 17 marca 2026 r.
Od czerwca do sierpnia 2026 r.

Gospodarka o obiegu zamkniętym w MŚP – etap wdrożeniowy

Od czerwca do lipca 2026 r.

Nabory w ramach inicjatywy STEP (ścieżki innowacyjność i strategiczna niezależność):

Sektor BIOTECH

Od 23 kwietnia 2026 r. do 18 czerwca 2026 r.

Sektory DIGITAL i DEEPTech

Od 21 maja 2026 r. do 16 lipca 2026 r.

Sektor CLEANTECH

Od 16 czerwca 2026 r. do 11 sierpnia 2026 r.

Otwarcie na zmiany

Mimo upływu lat wciąż pozostaje jednym z filarów systemu wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności w Polsce. Jest partnerem firm, które chcą rosnąć i konkurować globalnie. Pozwala jej na to zdolność do nieustannej zmiany i przewidywania trendów gospodarczych. O mijającym ćwierćwieczu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości mówi pełniący obowiązki prezesa Krzysztof Gulda.

przedakcesyjne po kluczowego operatora funduszy unijnych, norweskich i krajowych. Najważniejszy moment to bez wątpienia rok 2004 – wejście Polski do Unii Europejskiej. Wtedy Agencja zaczęła wdrażać programy, które tysiącom firm pomogły się

PARP kończy 25 lat. Jakie daty i wydarzenia uznałby Pan za przełomowe w historii Agencji?

Przez ćwierć wieku PARP przeszła ogromną ewolucję – od instytucji realizującej pierwsze niewielkie programy

modernizować, wprowadzić innowacje i wejść na nowe rynki.

Kolejnym kamieniem milowym było uruchomienie pierwszego krajowego Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (2007-2013), dzięki

któremu duże środki publiczne można było przeznaczyć na badania, rozwój i wdrożenia technologiczne. To wtedy polskie firmy zaczęły myśleć o innowacjach strategicznie, a PARP stała się realnym partnerem transformacji gospodarczej, przyznając w tym okresie ponad 17 mld zł wsparcia.

Budowanie kultury innowacji i zaufania między biznesem a nauką jest dla nas absolutnym priorytetem

Nie sposób pominąć czasu pandemii COVID-19 – ogromnego testu dla całego systemu wsparcia. W krótkim czasie uruchomiliśmy instrumenty, które pozwoliły przetrwać tysiącom przedsiębiorstw. To pokazało, że potrafimy działać elastycznie i skutecznie reagować na kryzysy.

Przez te lata dzięki środkom publicznym Agencja miała możliwość wsparcia niemal 40 tys. projektów przedsiębiorców, jednostek samorządu terytorialnego, pomysłodawców, ośrodków innowacji tworzących platformy startowe czy programy akceleryacyjne, a także podmiotów świadczących usługi szkoleniowe i doradcze.

Agencja stopniowo zwiększała swoją rolę – dziś jest kluczowym operatorem unijnych programów takich jak: Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG), Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS) i Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW). Z pewnością wymagają one coraz większych kompetencji od zespołu PARP?

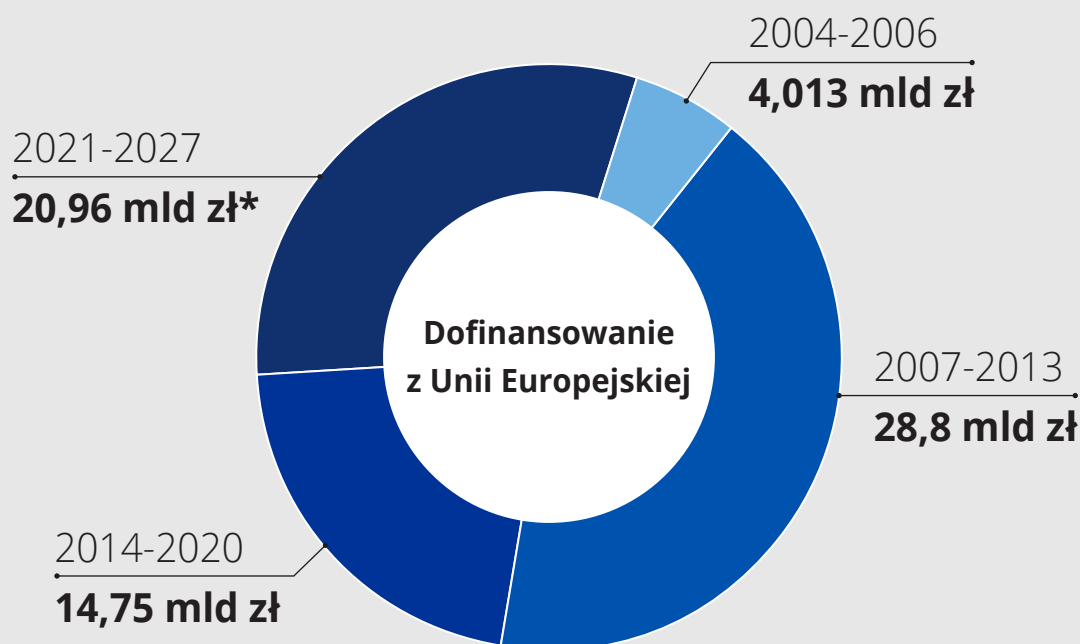
Zdecydowanie tak. Dziś nasza gospodarka wchodzi w nową fazę – cyfrowej i zielonej transformacji. Musimy podążać za tymi zmianami, a czasami je wyprzedzać, by przygotować grunt pod nowe programy.

Wspieramy firmy nie tylko finansowo, lecz także merytorycznie – poprzez szkolenia, mentoring i doradztwo. Warto wiedzieć, że wydaliśmy już ponad 300 tys. certyfikatów Akademii PARP. Zakres naszych zadań ewoluował wraz z potrzebami gospodarki.

Dziś pomagamy przedsiębiorcom i pracownikom w rozwoju kompetencji przyszłości w obszarze dostępności, cyfryzacji czy gospodarki o obiegu zamkniętym. Rozwijamy w PARP kompetencje związane z wdrażaniem instrumentów finansowych takich jak pożyczki. Pracujemy nad nowym instrumentem pożyczkowym z umorzeniem, który pomoże polskim firmom we wdrożeniu i w rozwoju

Cztery perspektywy finansowe PARP

Po zakończeniu programów na lata 2021-2027 Agencja rozdysponuje łącznie ok. **68,5 mld zł** z Funduszy Europejskich.

* Dla ostatniej perspektywy budżety programów, którymi dysponuje PARP, przeliczono według kursu 1 euro = 4,2695 zł

niezbędnych technologii i rozwiązań m.in. w zakresie cyberbezpieczeństwa, digitalizacji oraz technologii i innowacji przyjaznych dla środowiska naturalnego. Dysponujemy na to działanie budżetem prawie 700 mln zł. Jako jedni z pierwszych w UE wdramy Platformę Technologii Strategicznych dla Europy (STEP), która pozwala polskim firmom na włączanie się w zwiększenie konkurencyjności i odporności Unii Europejskiej na wyzwania globalne. Budujemy także przyjazne środowisko dla rozwoju startupów.

Od momentu powstania do dziś za pośrednictwem Agencji do

beneficjentów trafiło już niemal 61,5 mld zł. Patrząc na te 25 lat, mogę z przekonaniem powiedzieć, że PARP była i jest jednym z głównych filarów systemu wspierania przedsiębiorczości i tworzenia innowacji w Polsce.

A jak ocenia Pan stan polskiego ekosystemu wsparcia startupów?

Jeszcze kilkanaście lat temu mówiliśmy o pojedynczych inicjatywach. Dziś w Polsce działa całkiem dojrzały ekosystem startupowy – z akceleratorami, inkubatorami, funduszami VC i uczelniami współpracującymi z biznesem. Wsparcie

dla startupów w PARP jest szczególnie intensywne od 2016 r., kiedy zainicjowane zostały pierwsze programy akceleryjne łączące je z korporacjami, aby w duchu współpracy realizować korzyści na rzecz obydwu stron. W kolejnych latach działania Agencji w tym zakresie były coraz bardziej intensyfikowane – stworzyliśmy wiele programów umożliwiających rozwój startupów, takich jak platformy startowe czy programy akceleryjne. W pierwszym krajowym Programie Innowacyjna Gospodarka PARP realizowała bardzo popularne działanie wspierające rozwój e-usług w mikro- i małych firmach, gdzie ponad 2,3 tys. projektów otrzymało ok. 1,3 mld zł dofinansowania.

W kolejnym rozdaniu funduszy europejskich wsparcie przekazywane było już przez wyspecjalizowane ośrodki jak parki naukowo-technologiczne czy inkubatory przedsiębiorczości. Wówczas z Programu Polska Wschodnia w działaniu „Platformy startowe dla nowych pomysłów” osiem ośrodków innowacji dzięki 126 mln zł mogło kompleksowo wspierać twórców startupów – od dopracowania modelu biznesowego po przygotowanie pierwszej wersji produktu. W tamtej edycji działania zweryfikowano ok. 11 tys. pomysłów, ponad 1,7 tys. ukończyło inkubację, a ponad 500 startupów zdobyło dotacje do 1 mln zł i rozpoczęło sprzedaż.

Startupy mogły także korzystać z „Programów Akceleryjnych”

finansowanych z Programu Inteligentny Rozwój. W latach 2016-2020 działało 19 akceleratorów z budżetem 232,5 mln zł. Z ponad 6 tys. zgłoszeń wsparcie trafiło do przeszło 600 startupów, z czego 233 zakończyły współpracę wdrożeniem rozwiązania u partnera technologicznego.

Za pośrednictwem Agencji do beneficjentów trafiło już niemal 61,5 mld zł

Tych działań było zatem wiele i na różnych poziomach, ale to, co jest warte podkreślenia, to kwota, jaką przekazaliśmy do tej pory na realizację projektów dla startupów. Jest to ponad 2,6 mld zł. Obecnie działa cała sieć organizacji, które wspierają młode firmy na każdym etapie – od pomysłu po ekspansję zagraniczną. W programach takich jak „Startup Booster Poland” czy „Startups Are Us” czeka wsparcie mentorskie, szkoleniowe i doradcze pozwalające na wypracowanie nowych modeli biznesowych, wprowadzenie produktów do sprzedaży lub wspierających pozyskiwanie zagranicznych kontrahentów.

Wciąż jednak przed polską gospodarką stoją wyzwania, np. zwiększenie liczby innowacji o charakterze przełomowym.

To wymaga szerszego wykorzystania wyników badań w gospodarce i szczególnego wsparcia dla startupów rozwijających się w oparciu o wyniki badań naukowych, tzw. deep-tech. Trudnością jest jeszcze skalowanie startupów – w Polsce świetnie radzimy sobie z etapem inkubacji i wczesnego rozwoju, ale wciąż zbyt mało firm przechodzi na poziom globalny. Wreszcie potrzebujemy stabilnego i długofalowego finansowania innowacji, które łączy środki publiczne z kapitałem prywatnym i pozwala rozwijać najbardziej obiecujące technologie w dłuższej perspektywie.

Według raportu „Polskie startupy 2024” aż 72% firm oczekuje pomocy w pozyskiwaniu finansowania, a ponad połowa – wsparcia w kontaktach z inwestorami. PARP konsekwentnie wzmacnia ekosystem zarówno poprzez finansowanie projektów, jak i budowanie mostów między nauką, startupami i dużym biznesem. Mamy potencjał, talenty i coraz lepiej zorganizowane otoczenie instytucjonalne. Polska może stać się regionalnym liderem innowacji.

Wciąż sporo nam brakuje do średniej unijnej pod względem wydatków na badania i rozwój. Na czym polega problem?

To prawda – w 2024 r. wskaźnik B+R wyniósł 1,41% PKB, podczas gdy w Niemczech czy Szwecji przekracza 2,5%. Ale warto pamiętać,

że startowaliśmy z zupełnie innego poziomu. Jeszcze 15 lat temu polskie firmy rzadko prowadziły własne prace badawcze. Dziś to się zmienia, nakłady firm na B+R są dwukrotnie wyższe niż nakłady publiczne – również dzięki PARP, która przekazując środki unijne, sfinansowała rozwój innowacji i projekty B+R o łącznej wartości ponad 19 mld zł. W obecnej perspektywie tylko z programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki przeznaczymy na te przedsięwzięcia kolejne 9,8 mld zł.

A co według pana powstrzymuje firmy przed pełnym wykorzystaniem potencjału innowacyjności?

Tu nie chodzi o brak zdolności czy odwagi, tylko wiedzę i doświadczenie w planowaniu strategii rozwoju opartej na badaniach i rozwoju. Firmy często nie wiedzą, jak skutecznie prowadzić projekty B+R ani jak efektywnie współpracować z naukowcami. Dlatego właśnie kładziemy coraz większy nacisk na komponent doradczy – pomagamy przedsiębiorcom przejść przez cały proces: od pomysłu aż do komercjalizacji produktu. Budowanie kultury innowacji i zaufania między biznesem a nauką jest dla nas absolutnym priorytetem.

Jakie jeszcze działania podejmuje PARP, by wspierać innowacyjność?

Wspieramy firmy także w pozyskiwaniu grantów z programów unijnych, takich jak

Horyzont Europa, oferując tzw. „Granty na Eurogranty”. Tam pozyskanie parterów do współpracy i proces aplikacyjny są trochę bardziej wymagające, dlatego pomagamy zarówno przedsiębiorcom, jak i ośrodkom badawczym, wspierając ich finansowo w działaniu. Dzięki temu polskie firmy i instytucje naukowe mogą nie tylko zdobywać finansowanie na badania, ale także zwiększać swój udział na międzynarodowej scenie innowacji. To krok w kierunku otwierania się na świat i wzmacniania naszej pozycji w globalnej gospodarce.

PARP jest jednym z głównych filarów systemu wspierania przedsiębiorczości i tworzenia innowacji w Polsce

Organizujemy także konkurs Polski Produkt Przyszłości (PPP), który w ciągu ponad 25 lat pozwolił nagrodzić 250 przełomowych projektów. Konkurs daje firmom wiarygodność, rozpoznawalność, zainteresowanie inwestorów i partnerów zagranicznych. W wielu przypadkach wyróżnienie PPP pozwoliło projektowi wejść na rynek. Co istotne, Polski Produkt Przyszłości wspiera także praktyczne wykorzystanie wyników prac badawczo-rozwojowych. Konkurs promuje

produkty i technologie, które nie tylko odpowiadają na aktualne potrzeby rynku, ale również wyznaczają kierunki przyszłości – od zaawansowanych rozwiązań technologicznych, przez innowacje w ochronie zdrowia, po projekty wspierające ochronę środowiska i transformację cyfrową. Co roku widzimy projekty, które rodzą się z pasji, nauki i determinacji – i które naprawdę zmieniają świat wokół nas. To nie są tylko pomysły, lecz konkretne rozwiązania, które poprawiają jakość życia, napędzają gospodarkę i budują nowoczesny wizerunek Polski. Wierzimy, że innowacje tworzone tutaj, w naszych laboratoriach, biurach i warsztatach, mogą konkurować z najlepszymi na świecie, a udział w PPP daje im realne szanse, by to osiągnąć.

PARP realizuje też badania i własne projekty. Czy ten kierunek będzie kontynuowany?

Tak, to jeden z kluczowych kierunków działalności PARP i będziemy go rozwijać. Badania i własne projekty są dla nas istotne, ponieważ pozwalają dokładnie zrozumieć potrzeby przedsiębiorców, kierunki rozwoju sektora MŚP oraz zmiany w procesach innowacyjnych i kompetencjach. Dzięki temu możemy projektować skuteczne programy wsparcia, trafnie reagować na wyzwania rynku i budować strategie rozwojowe oparte na rzetelnych danych. Badania mają charakter cykliczny, jak te prowadzone w ramach projektu „Bilans

Kapitału Ludzkiego”. Pokazują one trendy w obszarze zatrudnienia i kompetencji. Od wielu lat przygotowujemy „Raport o stanie sektora MŚP” oraz uczestniczymy w międzynarodowym badaniu Global Entrepreneurship Monitor (GEM). Dzięki nim zdobywamy wiedzę o sektorze, który wspieramy. Możemy też porównywać polską przedsiębiorczość i aktywność innowacyjną z innymi krajami. Wyniki tych badań pozwalają lepiej reagować na zmiany zarówno przedsiębiorcom, jak i administracji publicznej.

Rozwijamy Bazę Usług Rozwojowych (BUR), która jest największą w Polsce platformą szkoleń i doradztwa z dofinansowaniem unijnym. Dzięki niej uporządkowaliśmy ten rynek i wprowadziliśmy jasne reguły. Zanotowaliśmy już ponad 1,3 mln zapisów na usługi rozwojowe i 885 tys. użytkowników BUR. Dostawcy usług opublikowali dotychczas ponad milion ofert. Z kolei w 2019 r. wystartowała nowa edycja projektu e-learningowego „Akademia PARP”. Oferuje ona ok. 80 bezpłatnych kursów online, z których w ostatnim roku skorzystało 60 tys. osób. To dowód, że przedsiębiorcy chcą się uczyć i rozwijać, a my im to ułatwiamy. Nasza platforma PARP4digital jest źródłem praktycznej wiedzy o cyfryzacji biznesu.

Jak będzie się zmieniała sama Agencja w kolejnych latach?

Jesteśmy organizacją coraz bardziej proaktywną, która elastycznie dostosowuje

się do dynamiki gospodarki. W centrum naszej uwagi pozostaną MŚP – będziemy wspierać ich postęp w obszarach AI, automatyzacji i zielonej transformacji. Równocześnie istotny jest rozwój kompetencji kadr, aby przedsiębiorcy i pracownicy byli gotowi do pracy w zmieniającym się środowisku biznesowym.

Papierowe wnioski to już historia. Naszym priorytetem jest dalsza cyfryzacja usług Agencji i upraszczanie procedur, tak aby dostęp do wsparcia był szybki, intuicyjny i skuteczny. Patrzymy też na współpracę międzynarodową – wymiana doświadczeń, udział w projektach unijnych i globalnych trendach pozwala polskim firmom skuteczniej konkurować na rynkach zagranicznych.

Równocześnie przygotowujemy się merytorycznie i organizacyjnie do kolejnej perspektywy finansowej UE. Badamy potrzeby przedsiębiorców, analizujemy doświadczenia z obecnych programów, przeprowadzamy pilotaże i testujemy nowe rozwiązania, tak aby wsparcie było jeszcze skuteczniejsze i trafniejsze. Mamy także ambicję być instytucją, która spaja podmioty na szeroko rozumianym rynku innowacji w Polsce. Agencja w coraz większym stopniu ma być instytucją, która nie tylko finansuje, lecz aktywnie współtworzy warunki rozwoju innowacyjnych i odpowiedzialnych firm w Polsce.

Rozmawiał Jerzy Gontarz

25

Najważniejsze wydarzenia z 25-lecia PARP

25

Listopad 2000 | Sejm uchwala ustawę o powołaniu PARP.

Kwiecień 2002 | PARP przejmuje odpowiedzialność za konkurs Polski Produkt Przyszłości (PPP).

Maj 2004 | Polska wchodzi do UE; PARP rozpoczyna realizację programów unijnych.

Styczeń 2005 | PARP przystępuje do programu Euro Info Centre (obecnie Enterprise Europe Network).

Czerwiec-wrzesień 2008 | EXPO 2008 Saragossa; pawilon Polski przygotowany przez PARP otrzymuje nagrodę.

Wrzesień 2008 | We współpracy z instytucjami regionalnymi realizujemy działania w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej.

Maj 2011 | Przystępujemy do projektu Global Entrepreneurship Monitor.

Marzec 2013 | Organizujemy polską ekspozycję na targach CeBIT w Hanowerze.

Maj-październik 2015 | EXPO 2015 Mediolan; Pawilon Polski odwiedza 1,6 mln gości.

2016 | Tworzymy Bazę Usług Rozwojowych (BUR).

Czerwiec-wrzesień 2017 | EXPO 2017 Astana; Pawilon Polski zdobywa złoty medal za architekturę i design.

Luty 2018 | Uruchamiamy Centrum Rozwoju MŚP.

Czerwiec 2019 | Nowa odsłona Akademii PARP – bezpłatne kursy online.

Październik 2019 | Start programu „Rozwój przedsiębiorczości i innowacji” (Fundusze Norweskie i EOG).

Czerwiec 2020 | Startuje wsparcie antykryzysowe dla MŚP (m.in. konkurs „Dotacje na kapitał obrotowy”).

2023 | Rozpoczynamy nabory w ramach programów na lata 2021-2027.

Kwiecień 2023 | Ogłaszamy zwycięzców XXV edycji konkursu Polski Produkt Przyszłości.

Lipiec 2023 | Rozpoczynamy realizację Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności.

Kwiecień 2025 | Uruchamiamy platformę wspierającą cyfryzację PARP4digital.

Czerwiec 2025 | Ogłaszamy nabory w ramach inicjatywy STEP (FENG).

Projekty, które mają potencjał, żeby zmieniać świat

W tym zestawieniu pokazujemy projekty, które dzięki wsparciu lub nagrodom PARP zyskały szansę, by rozwinąć skrzydła. Łączy je jedno: realny wpływ na życie ludzi, rozwój gospodarki i kierunek, w jakim zmienia się świat. Od medycyny i nowych technologii, przez transport publiczny, aż po zrównoważone rolnictwo – wszystkie udowadniają, że innowacja nie zna granic.

Pomaga zajść w ciążę

Aplikacja iYoni powstała, by odpowiedzieć na rosnący problem zaburzeń płodności, których doświadcza jedna na pięć par. Zapewnia profilaktykę, edukację, wsparcie psychologiczne oraz pomoc w planowaniu leczenia. Aplikację

stworzyła Katarzyna Goch, CEO Lifebite. Pozyskany grant z Funduszy Norweskich pozwolił przygotować to rozwiązanie do sprzedaży na całym świecie. Dziś iYoni ma ponad 250 tys. pobrań. Pomogła już 30 tys. użytkowniczek zajść w ciążę.

Dworzec w Rzeszowie

Programy dla Polski Wschodniej pozwoliły usprawnić komunikację w Rzeszowie. We wrześniu 2025 r. zakończyła się modernizacja dworca kolejowego Rzeszów Główny. Modernistyczny budynek zyskał energooszczędne rozwiązania oraz został dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Z dworca można wygodnie dostać się na poziom „-1”, gdzie znajdują się lokale usługowe, toalety oraz parking podziemny, będący częścią Rzeszowskiego Centrum Komunikacyjnego. Teraz to nowoczesny węzeł przesiadkowy, integrujący miejski transport autobusowy i kolejowy z samochodowym.

Rewolucja w e-medycynie

StethoMe to pierwszy na świecie bezprzewodowy stetoskop zintegrowany z termometrem i systemem analizy

dźwięków. Umożliwia rodzicom samodzielne osłuchanie płuc dziecka i przesłanie nagrania lekarzowi. Dzięki temu konsultacja może się odbyć szybciej, bez konieczności wizyty w przychodni. Skuteczność urządzenia wynika z połączenia wysokiej jakości nagrania dźwięku z możliwościami sztucznej inteligencji. Urządzenie stworzył poznański startup StethoMe sp. z o.o., który był laureatem XXII edycji konkursu PPP.

Farmy przyszłości

Czy do upraw roślin jadalnych potrzebne są ogromne połacie ziemi? Hydropolis sp. z o.o. udowadnia, że to samo można robić w ograniczonej przestrzeni. Firma rozwija całoroczne uprawy wertykalne w kontrolowanych warunkach. Taka farma zużywa o 95% wody mniej oraz umożliwia ponowne wykorzystanie niepobranej przez rośliny pożywki. Na razie z powodzeniem uprawiane są w tym systemie sałaty, zioła i niskie kwiaty, ale Hydropolis pracuje też nad hodowlą owoców. Projekt zdobył wyróżnienie w konkursie PARP na najlepsze rozwiązania GOZ w kategorii „produkt wdrożony”.

13

Procesory z Bytomia

DCD SEMI sp. z o.o. od ponad 25 lat projektuje rdzenie IP i układy elektroniczne, a licencje do nich sprzedaje na całym świecie. Taki model pracy pozwala spółce skupić się na innowacji, nie zaś produkcji fizycznych chipów. Ma na swoim koncie m.in. najszybszy i najmniejszy na świecie procesor 8051. Wysoką jakość rozwiązań potwierdza ponad 1000 licencji sprzedanych przeszło 500 klientom, wśród których są Intel, Siemens, Toyota, Osram czy TAOS. Na jeden ze swoich projektów spółka pozyskała w PARP grant ze „Ścieżki SMART” (FENG).

Kielecki spodek

Nowy dworzec autobusowy to jedna z największych inwestycji ostatnich lat w Kielcach. Obiekt przebudowano

według projektu wyłonionego w ogólnopolskim konkursie. Centrum Komunikacyjne zachowało założenia pierwotnej bryły: charakterystyczną formę przypominającą spodek UFO oraz pełne oddzielenie ruchu pieszego od kołowego. Wnętrze urządzono zgodnie z zasadami dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. Centrum było elementem projektu „Rozwój komunikacji publicznej w Kielcach”, który pozwolił na kompleksową modernizację transportu miejskiego. Cała inwestycja kosztowała niemal ćwierć miliarda złotych.

Wielki powrót tramwaju

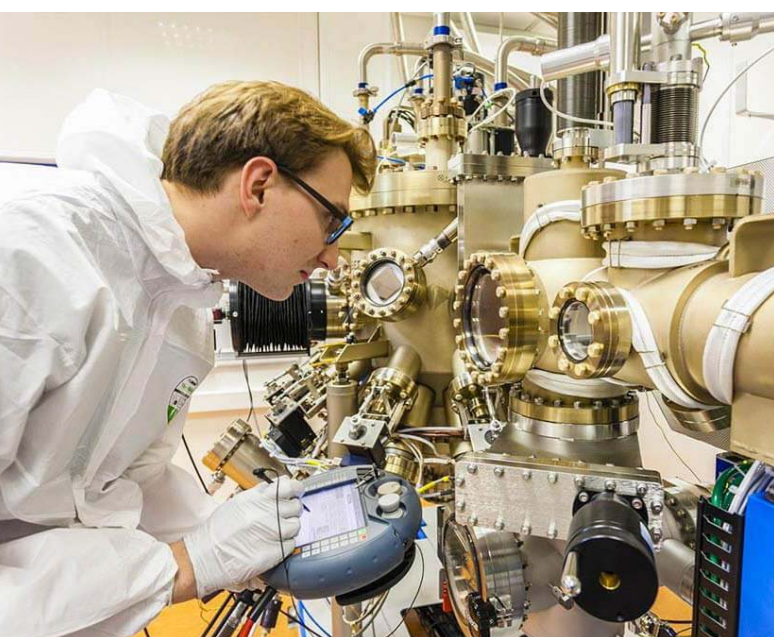

Olsztyn postawił na nowoczesny transport publiczny. W 2015 r., po 50 latach, przywrócono w mieście tramwaje, budując od podstaw całą infrastrukturę – to unikat na skalę kraju! Dzięki pieniądzą z programów dla Polski Wschodniej miasto zrealizowało trzy uzupełniające się projekty, które dotyczyły rozwoju transportu zbiorowego. Ich wartość wyniosła ok. 1,27 mld zł, a łączne dofinansowanie z UE prawie 873 mln zł. Miasto

14

wybudowało 23 km linii tramwajowych i zakupiło 27 nowoczesnych tramwajów. Oprócz tego stworzyło nowe ścieżki rowerowe i tereny zielone (3 tysiące drzew). Na Pieczewie powstał węzeł łączący transport tramwajowy, autobusowy, samochodowy i rowerowy.

Z Ożarowa na Marsa

Firma VIGO Photonics pokazuje, jak polska technologia może zmieniać świat. Jej detektory podczerwieni poleciały na Marsa z łazikiem „Curiosity”, a dziś rozwijane są tak, by trafiły do codziennych urządzeń. Dzięki wsparciu z programu „Ścieżka SMART” firma tworzy przełomowe rozwiązania optyczne wykorzystywane w medycynie, transporcie, telekomunikacji, ochronie środowiska i bezpieczeństwie. VIGO udowadnia, że innowacje z Ożarowa Mazowieckiego mogą wpływać zarówno na badania kosmosu, jak i nasze życie na Ziemi.

Zamiast miliona wydruków

Inkfinity to nowa generacja energooszczędnych wyświetlaczy „digital signage”, stworzona przez firmę Lummico. Urządzenia, stale podłączone do Wi-Fi, aktualizują treść w zaledwie kilka sekund. Jedno ładowanie baterii wystarcza nawet na 3 lata pracy! System eliminuje konieczność drukowania i rozwieszania kartek – wszystko odbywa się zdalnie. E-papierowe wyświetlacze inkfinity sprawdzają się na uczelniach, w biurach, placówkach medycznych, transporcie publicznym i handlu. Na jego opracowanie Lummico pozyskało grant ze „Ścieżki SMART” w ramach FENG.

Trolejbusy dla Lublina

Nowoczesność idzie w parze z troską o środowisko. Projekt dofinansowany z funduszy unijnych zmienił oblicze

15

miasta i wprowadził europejskie standardy komunikacji. Powstała nowa ul. Muzyczna wraz z mostem nad Bystrzycą. Lublin przebudował ul. Narutowicza, która zyskała buspasy i trakcję trolejbusową. Nowe odcinki traktacji pojawiły się również na ul. Jana Pawła II, uzupełnione o system informacji dla pasażerów. Tabor powiększył się o 15 przegubowych trolejbusów. Zadbano o pełną dostępność – wyświetlacze o wysokim kontraście i niskopodłogowe pojazdy z przykłonem sprawiają, że komunikacja jest wygodna dla każdego.

Przełom w diagnozowaniu endometriozy

Choroba ta dotyka ok. 200 mln kobiet na świecie, a jej rozpoznanie bywa długie i obciążające. Przełomowy test EndoRNA znacząco skraca ten proces: wynik dostępny jest w ciągu 24 godzin! Wykrywa endometriozę na podstawie ekspresji genu FUT4 – biomarkera powiązanego z rozwojem choroby. Wykorzystuje powszechnie dostępną metodę qRT-PCR, co pozwala na szybkie i precyzyjne oznaczenia. Produkt jest już wdrażany w sieciach diagnostycznych w Polsce

i Wielkiej Brytanii. Za ten test firma Diagendo sp. z o.o. otrzymała nagrodę główną w XXV edycji konkursu PPP.

Nowy standard w wykrywaniu raka?

Innowacyjne testy analizujące aktywność enzymów w próbkach moczu, tanie i nieinwazyjne, umożliwiają wykrywanie chorób nowotworowych na wczesnym etapie ich rozwoju. Polska spółka Urteste posiada pipeline obejmujący 12 prototypów testów diagnostycznych dla najczęściej występujących nowotworów. Dynamicznie rozwija swoją technologię dzięki wsparciu z Funduszy Europejskich dla Nowoczesnej Gospodarki w ramach „Ścieżki SMART”. Dofinansowanie pozwoliło firmie przyspieszyć prace m.in. nad testem PANURI na raka trzustki i NASTRO na raka piersi. W priorytetowym projekcie PANURI rozpoczęto już wieloośrodkowe badanie kliniczne w Polsce, na Węgrzech i we Włoszech. Jeśli technologia Urteste pomyślnie przejdzie walidację kliniczną, może stać się istotnym elementem procesu wczesnej diagnostyki nowotworów, znacząco zwiększając szanse pacjentów na skuteczne leczenie.

Pracownicy z rezerwy

Już teraz w Polsce zaczyna brakować rąk do pracy, a według prognoz, w ciągu 10 lat liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszy się o 2,1 mln. Jednocześnie mamy ukryte zasoby na rynku pracy, które mogłyby tę lukę wypełnić. Kim są te osoby i dlaczego wciąż pozostają „niewidoczne” dla wielu pracodawców?

też tych mniejszych, zatrudniających kilku pracowników. Pokazuje, co sprzyja otwieraniu rynku pracy, a co blokuje firmy przed sięgnięciem po osoby, które mogłyby stać się ich kapitałem.

Jazda na rezerwie

Stoimy dziś przed jednym z najpoważniejszych

Odpowiedzi szuka najnowszy raport „Ukryte zasoby rynku pracy. Działania pracodawców wobec wybranych grup pracowników”, przygotowany przez PARP i Uniwersytet Jagielloński w ramach projektu Bilans Kapitału Ludzkiego 3.0. To jakościowe badanie zagląda za kulisy rekrutacji i zarządzania kadrami w przedsiębiorstwach, tych dużych, często z zagranicznym kapitałem, ale

od dekad wyzwiań – kurczą się zasoby kadrowe. Jak podkreśla **Maja Dobrzyńska z PARP**, już dziś rynek pracy w Polsce działa na pełnych obrotach: – W statystykach Eurostatu występuje pojęcie „luzu” czy „rezerwy” na rynku pracy. Okazuje się, że Polska ma tę „rezerwę” na najniższym poziomie w całej Unii Europejskiej – szacuje się ją na 5%. Można powiedzieć, że wykorzystujemy

ten zasób, jakim dysponujemy, najpełniej. Musimy więc sięgać po dodatkowe grupy osób. Taką grupą, którą my badaliśmy, a której Eurostat nie włącza do „rezerwy”, są na przykład **cudzoziemcy** – mówi ekspertka PARP.

Już wielu przedsiębiorców korzysta z takiej możliwości uzupełniania kadry, widać to choćby w sieciach handlowych czy gastronomii. Jak dodaje Maja Dobrzyńska, wielu imigrantów, aby się utrzymać, podejmuje pracę poniżej swych kompetencji. Często także za niższe stawki. Potencjał tych pracowników nie jest więc w pełni wykorzystany.

Ukryte zasoby

Oprócz cudzoziemców jest więcej grup, których duża część pracodawców nie postrzega jako potencjalnych pracowników. Raport przybliży postawy firm wobec kilku grup osób szczególnie narażonych na trudności na rynku pracy. Są to:

- kobiety i opiekunowie osób zależnych
- osoby starsze
- młodzi, dopiero wchodzący na rynek
- cudzoziemcy
- osoby z niepełnosprawnościami i chorobami przewlekłymi.

Tym osobom najczęściej nie brakuje ani kompetencji, ani motywacji i mogłyby być dobrymi pracownikami.

– Eksperti rynku pracy i sami przedsiębiorcy dostrzegają ogromny potencjał w tych grupach. Nie jest to „lista zamknięta” – zbiór osób, które

mogłyby być zawodowo aktywne, ale z różnych powodów nie są, może być nawet większy – mówi **Melania Nieć z PARP**. Podkreśla, że dodatkowych danych dostarczy druga część badania, która będzie miała charakter ilościowy.

Dlaczego nie?

Kluczową barierą nie jest brak kompetencji tych grup, ale **systemowe i kulturowe przeszkody**: m.in. biurokracja, luki w polityce społecznej, architektoniczne utrudnienia czy wreszcie stereotypy. Firmy, zwłaszcza MŚP, często patrzą na zatrudnianie tych osób przez pryzmat kosztów i ryzyka, a nie potencjału. Obawy dotyczą wymogu dostosowań, obniżonej dyspozycyjności i dodatkowych formalności.

– Mikro- i małe firmy nie korzystają z tych ukrytych zasobów, bo po prostu nie mają

odpowiednich działów HR. Na poziomie deklaracji wszystkie grupy osób traktują jednakowo. Kiedy jednak mają dwoje kandydatów do pracy o takich samych kompetencjach, ale jeden z nich to **osoba z niepełnosprawnościami**, to wybierają tę drugą osobę. Uważają, że unikają w ten sposób „ryzyka”. Często boją się, że coś źle zrobią i że będą ponosić z tego tytułu kary – zauważa Maja Dobrzyńska. Wydaje się, że ewentualne profity z tytułu zatrudnienia osoby z niepełnosprawnościami nie są dla tych przedsiębiorców dostateczną zachętą.

Błędne koło

Kobiety nadal napotykaają na rynku pracy bariery. Górze bierze stereotypowe spojrzenie na ich rolę społeczną.

Ponadto brakuje elastycznych form zatrudnienia, a czasem po prostu miejsc w żłobku czy przedszkolu. W rezultacie wiele kobiet rezygnuje z podejmowania pracy czy awansu. – Jednak firmy, które zaoferują elastyczne godziny lub pracę zdalną, zyskują w kobietach lojalnych i wysoko zaangażowanych pracowników – podkreśla Melania Nieć.

Podobnie lojalne są osoby starsze, których atutem jest doświadczenie. Ale firmy obawiają się, że w razie kłopotów z adaptacją do pracy w młodszych zespołach będzie trudno taką osobę zwolnić (ochrona przedemerytalna).

Młode osoby są wprowadzane chętnie angażowane, ale na mniej stabilnych warunkach. – Dostają pracę raczej na

umowy cywilnoprawne, staże, krótkie formy zatrudnienia. A przy redukcjach są pierwsze do zwolnienia. Takie przerywane doświadczenia nie pozwalają im zdobyć konkretnych kompetencji – dodaje Maja Dobrzyńska.

Gotowość do zmian

Największą gotowość do włączania osób z ukrytych grup wykazują duże przedsiębiorstwa i firmy z kapitałem zagranicznym. Mają strategię HR, zaplecze organizacyjne i świadomość korzyści z różnorodności. Przedstawiciele tych firm uważają, że zróżnicowane zespoły charakteryzują się lepszą kulturą pracy, niższą fluktuacją kadr i wyższą innowacyjnością. To przekłada się zarówno na efektywność, jak i na wizerunek firmy. W MŚP dominuje z kolei podejście doraźne.

Niezależnie od wielkości przedsiębiorcy kierują się **twardą kalkulacją biznesową**. – Pracodawcy działają po to, by generować zysk. Jeśli będą sięgać po ukryte zasoby, to tylko wtedy, kiedy im się to będzie opłacać. Nawet działania wizerunkowe muszą się opłacać – mogą przyciągać klientów lub pracowników, ale to nadal logika biznesowa – mówi Melania Nieć. Presja ekonomiczna i demograficzna wymusi zmianę praktyk zatrudnienia. Zdolności wzrostu gospodarczego będą zależeć od tego, czy uda się **ułatwić wejście na rynek pracy osobom, które dziś pozostają poza nim lub na jego marginesie**.

Praktyczna wiedza o biznesie i nowoczesnych technologiach!

Jeśli prowadzisz firmę lub dopiero planujesz wejść na rynek, zajrzyj na platformę **PARP.talks**. To podcast tworzony z myślą o przedsiębiorcach – regularnie dostarcza nowe treści, które pomagają rozwijać biznes i podejmować trafne decyzje. Każdy odcinek to rozmowy z ekspertami i praktykami, którzy dzielą się doświadczeniem i sprawdzonymi rozwiązaniami. W jednym z najnowszych poznasz zalety współpracy nauki z biznesem. Dowiesz się, jak łączyć

potencjał uczelni i instytutów badawczych z potrzebami firm, gdzie szukać partnerów oraz jak przenosić rozwiązania z laboratoriów na rynek. Oglądaj nas na [YouTube](#) i słuchaj na [Spotify](#).

Zarabiaj z BUR

Zapraszamy firmy szkoleniowe na spotkania z cyklu „Rozwijaj się i zarabiaj z BUR – pożegnanie Rejestru Instytucji Szkoleniowych”. Podczas nich pokażemy, jak dołączyć do Bazy Usług Rozwojowych oraz jak oferować w niej usługi. Przedstawimy także możliwości dofinansowania w konkursach „[Usługi rozwojowe 4.0](#)” oraz „[Podniesienie](#)

kompetencji kadr Podmiotów BUR”. Po części merytorycznej odbędzie się networking w formule „BUR Café” – będzie to okazja do rozmów oraz konsultacji z ekspertami PARP. Możemy się spotkać w [Rzeszowie 2 grudnia](#). Udział bezpłatny, jednak ze względu na ograniczoną liczbę miejsc prosimy o wcześniejszą rejestrację.

Twój pomysł, nasze wsparcie

Odkryj, jak dzięki wsparciu PARP założyć i rozwinąć startup. Skorzystaj z kursów, szkoleń i naszych programów, by zdobywać

nowe kompetencje i wprowadzać swoje pomysły w życie. Stworzyliśmy dla Ciebie platformę **[PARP4startups](#)**.

Technologie dla GOZ

Zastosowanie sztucznej inteligencji w obszarze gospodarki cyrkularnej, metodyka design thinking i konkretne przykłady projektów. To najbardziej podoba się uczestnikom **warsztatów PARP4digital „Technologie dla gospodarki cyrkularnej”** w Gdańsku i Poznaniu.

Wzięli w nich udział przede wszystkim przedstawiciele firm. Z ankiet wynika, że szczególnie doceniają oni zagadnienia praktyczne, jak narzędzia oceny i weryfikacji rozwiązań, mierniki GOZ, a także studia przypadków pokazujące, jak AI i cyfryzacja realnie wspierają biznes.

Raport z badania przedsiębiorczości

Polacy doceniają starania przedsiębiorców, ale sami rzadko chcą nimi zostać. Tylko 3% z nas deklaruje chęć założenia firmy w perspektywie najbliższych trzech lat. To najniższy wynik spośród 51 państw objętych badaniem Global Entrepreneurship Monitor (GEM).

Wyniki raportu wskazują, że Polacy cenią przedsiębiorców (63% uważa, że odnoszący sukcesy zasługują na uznanie), ale tylko 43% postrzega prowadzenie firmy jako atrakcyjną ścieżkę kariery. Badacze podkreślają, że na takie postawy wpływają zarówno dobre warunki zatrudnienia na rynku pracy, jak i rosnące koszty prowadzenia działalności, niepewność gospodarcza oraz brak stabilnego otoczenia prawnego.

Raport pokazuje również spadek liczby młodych firm. W ciągu ostatnich 14 lat

odsetek przedsiębiorców prowadzących działalność krócej niż 3,5 roku zmniejszył się z 9,1% do 2,5%. Jednocześnie rośnie liczba firm działających ponad 3,5 roku. To odwrotna sytuacja niż w większości badanych państw.

W Polsce przedsiębiorczość częściej wynika z konieczności niż z potrzeby kreowania innowacji – aż 71% firm powstaje z powodu braku innych możliwości zatrudnienia. Dodatkowo notujemy najwyższy wśród badanych krajów odsetek osób rezygnujących z prowadzenia biznesu z powodu złożoności przepisów i polityki regulacyjnej (28%).

Polską edycję badania GEM przygotowuje Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości przy współpracy z Uniwersytetem Ekonomicznym w Katowicach. [Pobierz raport.](#)

PARP

Grupa PFR

801 332 202, 22 574 07 07

(koszt jak za połączenie lokalne)

info@parp.gov.pl

**LiveChat – kliknij w okienko
w prawym dolnym rogu [serwisu PARP](#)**

[Baza pytań i odpowiedzi](#)

[Dyżur eksperta](#)

**Odwiedź najbliższy [Punkt Informacyjny
Funduszy Europejskich](#) lub [biuro PARP](#)**

www.feng.parp.gov.pl

www.nowoczesnagospodarka.gov.pl

www.fepw.parp.gov.pl

www.fepw.gov.pl

www.fers.parp.gov.pl

www.rozwojspoleczny.gov.pl